213. Västerlösa kyrka, Vifolka hd.

Pl. LXXVI. Fig. 1.

Litteratur: L. 1656; W. 94; L. f. B. 1656, teckning; Broocman, *Beskr. öfver Östergötland*, s. 105; P. A. Säve, *ATS.* I, s. 87; *Reseber.* 1861, s. 52; C. F. Nordenskjöld, *Reseberättelse* 1880, s. 3, teckning; E. Ihrfors, *Ostrogothia sacra*, s. 22, teckning.

Om runstenens anträffande meddelar Broocman: »År 1729 then 22 Martii, tå en Graf öpnades på Kyrkogården, fants litet under jorden en väl uthuggen Runsten, som nu ligger ofvan jord på kyrkogården.» L. 1656 anger dess plats vara kyrkdörren och även Säve nämner den runstenen vid kyrkdörren, W. 94 säger den vara vid kyrkogårdsmuren. Vid mitt besök 1888 förvarades den i kyrkans vapenhus, där den ock 1910 befann sig.

Runstenen är av kalksten och både dess form och inskrift visa, att den varit liggande. Längden är 1,73 m, bredden i den ända, där inskriften börjar, 65 cm, i den andra 58 cm. Stenen fann redan Säve sönderslagen i två stycken, vilka dock noga passa tillhopa, så att intet av ristningen därigenom gått förlorat. Rämnan börjar 56 cm från den bredare ändan på den sida, där inskriften börjar, på den andra sidan 81 cm. För att sammanhålla stenen har ett järnband satts runtom dess kant.

Runorna äro djupt huggna, alla kolon i behåll, ornamenten äro upphöjda. Runorna på första långsidan från inskriftens början räknat äro mycket nötta, vilket får sin förklaring av teckningen i L. f. B., som blott visar denna sida bar, den andra överbyggd.

Inskriften börjar med kolon och namnet **steinlauk,** i vars **l** dock bistaven är avnött; i **a** är övre staven nästan bortnött. I **let** saknas runornas övre hälft, på **e** är ock staven nedom den djupa pricken blott en antydning. I **lekia** finnes av **l** blott 6 cm nedifrån, något mer än halva staven, av **e** pricken och nedre staven, av **k** saknas övre staven. I **stein** saknar **t** bistav, blott antydningar därtill finnas. I **þena** saknar **þ** nedre staven, **e** övre hälften av övre och nedre hälften av nedre staven. Uti **ufiʀ** finnes av **f** staven och nedre bistaven och början av den övre, **i** är nästan utplånat. Den avlidnes namn är enligt L. f. B. 1656 ᚨᚢᛚ **alui**, vilken läsning är riktig, på **a** är nedre staven och vänstra bistaven bortnött; av ᚢ **l** finnes $^3/_4$ av staven nedifrån; i **u** är nedre hälften av bistaven utplånad; **i** är utan spår av prick. I **sun** är **s** nästan utplånat; blott nedersta ändan och knäet av nedre staven finnes kvar, av övre stavens knä finnes möjligen en antydning i stenen; på **u** äro blott de parallella strecken synliga, i **n** är vänstra bistaven otydlig.

Andra långsidans runor äro vida bättre bibehållna, varför blott följande bristfälligheter äro att anmärka. I kolon efter **sin** saknas övre pricken. Runan **h** uti **hiabi** har formen ᚼ; något spår av den andra bistaven kan ej upptäckas; Nordenskjöld läser med orätt en bistav av ᚢ **l** i toppen av ᚼ **a**; i **b** börjar bistaven 2 cm nedifrån. I **siol** och **moþiʀ** har **o** formen ᚽ. I **kus** läser Nordenskjöld med orätt en samstava runa **u͡þ**.

Inskriften är alltså följande:

Första långsidan: **: steinlauk : let : lekia : stein : þena : ufiʀ : *al*ui : sun** Andra långsidan: **: sin :**
5 10 15 20 25 30 35

kuþ : hiabi : siol : hans : auk : kus : moþiʀ :
40 45 50 55 60 65

Namnet **steinlauk** är klarligen kvinnonamnet *Stēnlōgh*. Den avlidnes namn läses av Nordenskjöld och W. 94 **sui**, såsom det ock tedde sig för mig 1888. Denna läsning måste dock bero på stenens starka nötning och **alui** L. 1656 vara det ursprungliga, motsvarande fsv. *Alver*, isl. *Qlver*.

Översättning: Stenlög lät lägga denna sten över Alver, sin son. Gud hjälpe hans själ och Guds moder!

Då runstenen har upphöjda ornament, som erinra om dem på Ög. 55 Väversunda, vilken utan tvivel varit sidohäll i en kista, så har denna runsten sannolikt varit lagd som lock på en sådan kista. Se O. Janse, *Medeltidsminnen från Östergötland*, fig. 1.

214. Egeby knekttorp, Västerlösa sn, Vifolka hd.

Pl. LXXVI. Fig. 2.

Litteratur: B. 901; L. 1148; W. 95; Peringskiöld, *Mon.* VII; Broocman, *Beskr. öfver Östergötland*, s. 107; P. A. Säve, *ATS.* I, s. 87; C. F. Nordenskjöld, *Reseber.* 1880, s. 4, teckning; E. Ihrfors, *Ostrogothia sacra*, s. 22, teckning.

Peringskiöld säger runstenens plats vara »Westerlösa äng», L. 1148 »Linds ägor», P. A. Säve säger den vara »flyttad från Linds ägor till Egeby och Liljas grenadiertorp», vilken flyttning svårligen varit lång. Linds ägor vidtaga 170 steg österut.

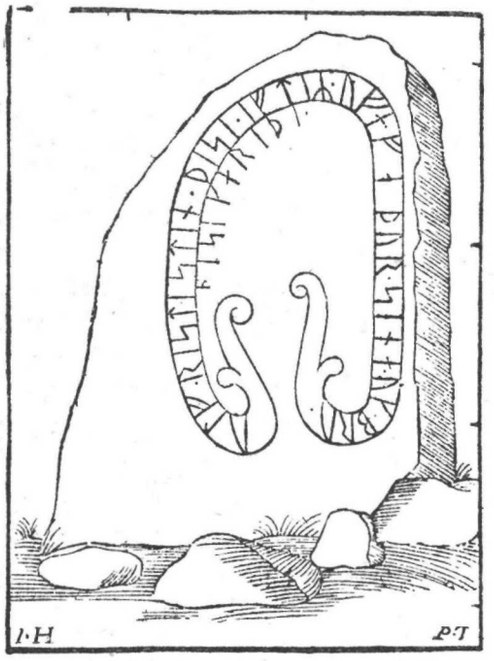

B. 901.

Runstenen låg vid min ankomst 1888 på högra långsidan, nedsjunken i kanten till landsvägsdiket, lutande framåt, men restes sedan på bekostnad av kgl. Vitterhets-, hist.- och antikvitetsakademien. Stenen står nu på knekttorpets tomt på norra sidan av vägen inuti en häck på kanten av landsvägsdiket.

Ämnet är rödaktig granit. Stenens höjd längs mitten är 1,43 m. Bredden är på mitten 94 cm. Slingans bredd 8—10 cm; de innanför slingan ristade runorna äro 10—11 cm höga. Stenens topp är avslagen, enligt P. A. Säve med avsikt för att få stenpligg till foten under byggningen, där han ligger; en del av runslingan har därvid bortslagits.

Inskriften är särdeles grunt huggen. Något kors uti inskriftens början, som Nordenskjöld läser, finnes icke. Första namnet är **ulf**, utan nominativändelse. Uti **risti** synes av **r** egentligen blott staven; **sti** är rätt tydligt men runorna i ordets början mycket tvivelaktiga. Efter **stin**· är slingan bortslagen till och med **iftiʀ**, i vars ᛦ ʀ nedersta delen är i behåll men punkten därefter borta. I **ufak** saknas toppen av **u**. Efter **ufak** finnes en punkt och omedelbart därpå en 3 cm lång fördjupning, lik bistaven till ᛏ, ehuru